

A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTI: **LANDGRAF JÁNOS**, ORSZÁGOS HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 19.

KIADJA: **Dr. LENDL ADOLF** „A TERMÉSZET“ MELLÉKLAPJAKÉNT
Budapest, II., Donáti-utca 7.

A „HALÁSZAT“ előfizetési ára 3 korona — „A TERMÉSZET“-tel együtt 6 korona.

HIVATALOS RÉSZ.

A földmivelésügyi m. kir. minister 105.659/1901. V/5. sz. alatt a következő rendeletet intézte valamennyi halászati társulathoz:

A halászati társulatok egyik fontos célja és feladata a halállomány szaporítása és védelme lévén, az a jelen hazai viszonyok közt úgy valósítható meg sikeresen, ha a társulatok alapszabályaik 2. §-ában megjelölt módokatok kívül egyúttal megfelelő ivóhelyek és kíméleti terek létesítéséről, továbbá növényekhalak mesterséges tenyésztéséről s az anyafolyóknak ezek által való fokozottabb benépesítéséről is gondoskodnak.

Erre alkalmas eszközül kínálkoznak a társulatok kötelékébe tartozó, avagy a hatáskörükbe vont vizek mellett elterülő holtágak, erek, ártéri mélyedések stb., melyek esetleg kevés költséggel a fent jelzett célokra alkalmasokká tehetők.

Felhívom tehát a társulat figyelmét, hogy az ily vízterületek gazdaságos felhasználásából eredő jelentékeny haszon szem előtt tartásával a megjelölt irányban a továbbiak iránt szükséges lépéseket úgy a saját, mint közgazdaságunknak ezzel kapcsolatos érdekéből lehetőleg sürgősen tegye meg.

Nevezetesen, hogy a társulati vízterületek mentén levő s a jelzett célra felhasználható vízterületek kijelölése és berendezése iránt és amennyiben ily alkalmas vízterületek a társulat kötelékébe nem tartoznának, azok megszerzése, illetve kibérlése iránt mielőbb intézkedjék s hogyha a társulat vízterülete mentén alkalmas helyek nem volnának, az e tekintetben kedvezőbb helyzetben levő szomszédos társulatokkal a halászat érdekeinek ily módon való együttes előmozdítása végett lépjen érintkezésbe.

A halászat fejlesztését célzó ily tevékenységükben a társulatokat részemről nemcsak a szükséges munkálatoknak díjtalan tervezése, hanem ott, hol a társulat anyagi viszonyai szükségessé teszik, a rendelkezésemre álló hitel arányában a költségek egy részének segélyképen való engedélyezése által is mindenkor készségesen fogom támogatni, miért is felhívom

ezennel a társulatot, hogy a fentebbi irányban mielőbb intézkedjék és vonatkozó intézkedéséről a lehető leg-rövidebb idő alatt jelentést tegyen.

Budapest, 1901. december 20-án.

Darányi.

Haltenyésztés — túltermelés.

Tudom, többen, akik e czímet olvassák, megütődve kérdezik majd, hogyan lehet a halászat terén túltermelésről beszélni akkor, amikor mindenki érzi a hal drágaságát és mindenki tudja, hogy ennek legfőbb oka abban van, mert a kínálat nem bír lépést tartani a kereslettel. Hát hiszen én is tudom, hogy az a bizonyos távolság, melyet a magyar példaszó azzal fejez ki, hogy Makót Jeruzsálemmel hozza vonatkozásba, nem nagyobb, mint az az ür, mely a szóban forgó két fogalmat egymástól elválasztja s ha ennek daczára ezt a tárgyat mégis tollamra veszem, annak különleges oka van. Ugyanis hivatalos ténykedésem során mindannyiszor, amikor valamely tógazdaság jövődjé felállítására forgott szóban, felmerült az a kérdés is, hogy vajjon *érdemes-e a gazdának haltenyésztést üzni s ha igen, nem-e kell a túltermeléstől, illetve a halárakra jelenleg kedvező körülmények gyors megváltozásától tartani?*

A kérdések olyanok, hogy azokra a gazda teljes joggal várhat, sőt követelhet kellőképen megokolt választ. Hiszen egyrésztől bőven tapasztalható tőkeszegénységünk, másrésztől a termelés terén mutatkozó nagyon is sokféle tennivaló mellett nemcsak az egyes, de a köz szempontjából is helytelen lenne a beruházást nem olyan téren és abban az irányban eszközölni, ahol előreláthatólag legbiztosabban gyümölcsözők a tőke és leginkább fog a gazda munkája, fáradsága jutalmazódni.

Ez a körülmény indít arra, hogy ezekkel a fontos kérdésekkel itt a nyilvánosság terén is foglalkozzam.

Kérdésünk elseje tulajdonképen a halasgazdaság jövedelmezőségével függ össze, mert nyilvánvaló, hogy

csak akkor érdemes a haltenyésztést mint ezeltudatos termelést üzni, ha az kellő haszonnal jár. E tekintetben számbeli adatok beszélnének legvilágosabban. De, mert ahány a hely, annyiféle a tógazdaság berendezése és üzeme, annyifélék tehát az ezekkel kapcsolatos költségek és végeredményben a jövedelem is, a dolog természeténél fogva a számadatok is csak konkrét esetekre nézve adnak tökéletes tájékozást. Ebből folyólag általánosabb alakban óhajtók felelni, olyképen, hogy a haltenyésztést az állattenyésztéssel és a szemtermeléssel, mint a modern gazdaság legfőbb ágaival hasonlítom össze és ebből akarok következtetéseket levonni.

Különböző vidékeken, különböző viszonyok között folytatott tógazdaságok eredményeinek összehasonlításából az tűnik ki, hogy egy k. holdon nálunk néhány kiló hijával 1 mázsa pontyhús terem. Közismert dolog, hogy a halak általában, de különösen ez a fajta, a vízben tenyésző parányi szervezetekből táplálkozik. Emez állatkákat kivétel nélkül minden víz termi, az ember külön hozzájárulása, munkája nélkül. Vagyis, amidőn valamely természetalkotta vízmederről van szó, ez a haltáplálék költség nélkül áll rendelkezésére a gazdának. Am, ha tudatosan végzi ezen természetes haltáplálék termelését, akkor sem jár az valami nagy kiadásal és pedig azért nem, mert jóformán csak azokat a költségeket lehet erre a számlára írni, amelyeket a gazda a főfenek kimerülésének megakadályozására tett, aminek legfőbb tényezőjét a tavak kiszáritása képezi.

Ebből az következik tehát, hogy a halak táplálása összehasonlíthatlanul kevesebbe kerül, mint bármelyik másik állaté. A haltáplálék ezen olcsósága folytán a gyakorlatból eredő adatokra támaszkodva inkább keveset mondok, mint sokat, amidőn állítom, hogy például a szarvasmarhatenyésztésnél minden kiló hús háromszor annyiba kerül a gazdának, mint a tógazdának a

halhús, vagyis, hogy egyenlő értékű táplálékmennyiség felhasználásával a tógazda három annyi húst állít elő, mint a mezőgazda. Pedig ehhez még az a fontos tény is hozzájárul, hogy valamire való tónál a húshozam területegységenként mindig nagyobb, mint az, amely hasonló minőségű talajon marhatenyésztéssel elérhető. Ha pedig az üzemmel kapcsolatos költségeket vizsgálom, azt látom, hogy a mezőgazda rendszerint nagyobb beruházás és mindig nagyobb forgótőke használatával dolgozik, mint a tógazda, vagyis amannak a mérlegét sokkal inkább terhelik az időközi kamatok, mint emezét.

Eme tényeket szem előtt tartva, jogosan állíthatom tehát, hogy hústermelésre rendelt állatjaink között egy sincs, amelyik a szerfelett csekély értéket képviselő természetes táplálékot s a ráfordított munkát a tulajdonosra nézve annyira meghálálná, mint a hal.

Ugyancsak a halászat javára billen a mérleg akkor is, ha azt a szemtermeléssel hasonlítjuk össze. Tudvalevőleg ennél a talaj megmunkálása, a trágyázás, a vetés, az aratás annyiba kerül s a hozam olyan részét emészti meg, hogy a gyakorlat embere a mai gabonaárak mellett csak az 5 mázsan felüli buzatermésben látja hasznát munkájának, tőkájének. Am a tógazdaságban, a most már szintén bőven kínálkozó példák szerint, az évi regie 10—16 k.-nál többre nem megy, úgy, hogy normális viszonyok között 20—21 k. évi és holdankénti költség mellett még a beruházásra fordított tőke is amortizálódik. Ha ehhez hozzáveszem még azt a végtelen bizonytalanságot, amely a gazda munkáját örökösen fenyegeti s amely reményeit szinte feltartóztatlanul teszi tönkre egy percz alatt: akkor a halászatnak, illetve a haltenyésztésnek előnye még inkább kitűnik, mert ezt sem a jég, sem a tűz, a sok eső, avagy kevés eső el nem pusztítja. Egyszóval a helyi viszonyok helyes mérlegelésével készült tógazdaság üzeme összehasonlíthatlanul kevesebb kocká-

Émlékek vizeink felől.

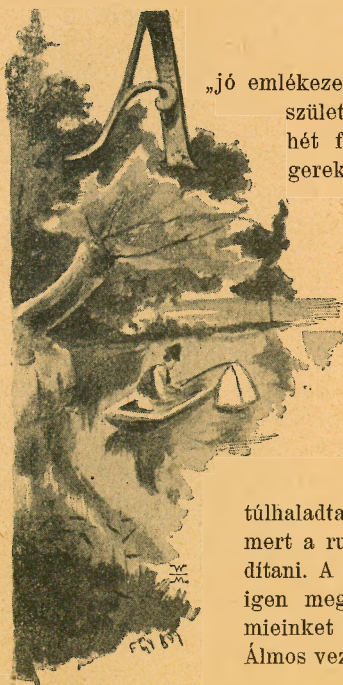
— A „HALÁSZAT“ eredeti tárczája. —

Írta: **Krenedits Ferencz.**

„Mindnyájan ők földeket szerzének
És magoknak hírt, nevet nyerének...“

„jó emlékeztető“ Álmos vezér alatt — Urunk születésének 884. esztendejében — a hét fejedelmi személyek (a heteumogerek) megindulnak a scythiai földről nyugat felé s a szövetséges népek számtalan nagy sokaságával, pogány szokás szerint tömlőre ülve, átúsztattak az „Etil“ vizén. Így jöve mentek be Álmos vezér és minden övéi Oroszország földjére, melyet Szucsálnak neveznek vala. Minden ellenmondás nélkül Kiev városáig hatolnak s midőn pedig Kiev városán is túlhaladtak, a Dnyeper folyón áthajóztak, mert a ruthének országát akarták meghódítani. A ruthének vezérei ezt megértvén, igen megfélemlének, mivelhogy a hír a mieinket megelőzte volt s tudták, hogy Álmos vezér Ögyek fia azon rettenthetetlen

Attila király nemzetségéből való, kinek ősapáik esztendőnkint adót fizettek. Midőn azért e ruthének látják vala, hogy eleink Kievnél az ellenük bátorkodó kunok tar fejéit, mint a nyers tököst aprítanák, annyira megfélemlének, hogy a városba bemenvén, mint a némák úgy elhallgatának s fiaikat túsokóul adván, Álmos hadait minden szükségekkel bőven ellátván, igen buzdítják vala, hogy a Galiczián és a havas erdőn túli Pannonia földjére, Attila király örökébe szálljanak alá; mondván nekik, hogy ott „igen nevezetes forrásvizek folynak egybe a Duna, a Tisza és más igen nevezetes, jó hallal bővelkedő források, mely földön szlávok, bolgárok, oláhok és a rómaiak pásztoraik laknak, mivelhogy a nagy Attila király halála után Pannonia földjét a rómaiak legelőknék nevezik vala, mivel nyájaik ott legeltek. A ruthének mellett a kún vezérek is meghódolva eleinket, az új haza felé, mint urukat és parancsolójukat követik vala. Útjukban Ladomér városát önként megnyitják előttük s három héten át vendégelik őket. Galiczia vezére meztőláb járul eléjük s megnyitva nekik Galiczia kapuját, 2000 íjászt és 3000 parasztot előljáróba parancsolva eleinknek, akik mostanál elképzelhetlenebbül rengetegebb havas erdőn át az ungi határszélig utat csináltak nekik s kéri őket, hogy ama igen nevezetes források vidékére szálljanak alá, hol a Duna, Tisza, Vág, Maros, Kőrös, Temes folynak egybe (Danubius, Thiscia, Wag, Morus, Keres, Temus). A magyarok erre átkelének és Munkácsot elfoglalván, Hung-vár alól Zemplin vára ellen viszik hadaikat s a vár Laborez nevű ispánját a Zemplin és Ung között folyó víz mellett elfogva, felakasztják s a vizet ezen Laborez nevéreől nevezik el (Latoreza). Az úr születésének 899. esztende-

zattal jár, mint akár a szemtermelésé, akár az állattenyésztésé.

Íme, ezeket az indokokat veszem alapul akkor, amidőn állítom, hogy hazai viszonyaink között a gazdának igen is érdemes a haltenyésztéssel foglalkozni. Érdemes annál inkább, mert könnyű alkalmazhatóságánál fogva nemcsak arra jó, hogy természetes vízmedreket, avagy mély fekvésük miatt víztől kisebb-nagyobb mértékben szenvedő s azért egyéb termelésre alkalmatlan területeket hasznosítsunk segítségével, de arra is, hogy rétműveléssel kapcsolatban az illető terület legintenzívebb kihasználását biztosítsuk. Eme czélok bármelyikét szolgálja is a haltenyésztés, bőven vannak hazai példák, amelyek igazolják, hogy a gazda nemcsak kellő haszonnal, de kiváló ambícióval is űzheti a termelés ezen ágát, mert munkáját és szakértelmét jól és biztosan jutalmazza.

Utóbbi állításomban bizonyos mértékben már benne van a második kérdésre adandó feleletem is. Meggyőződésem ugyanis, hogy a haltenyésztés terén túltermeléstől s ez okon a haláraknak a termelőre nézve való veszedelmes apadásától a mostani konjunkturák mellett tartanunk nem kell.

Lássuk miért?

Aki a halfogyasztást figyelemmel kíséri és kíséri, az nagyon jól tudja, hogy ma a halfogyasztás általánosabb abban az értelemben, hogy nem szorítkozik csupán a vízmenti vidékekre, mint azelőtt, hanem a jó és tökéletes közlekedési eszközök révén eljut oda is, ahol azelőtt csak hírből ismerték a halat. A hal után való kereslet emelkedett tehát, mivel szemben a kínálat meg folytonosan apadt, mert hiszen közvizeinknek egykoron kiapadhatatlannak vélt halállománya szemlátomást fogyott. Mi természetesebb tehát, mint az, hogy ily kettős ok hatása alatt a hal annyira megdrágult, hogy ára miatt valóságos fényűzési cikké lett s mint ilyen

teljesen kiszorult a polgári háztartásból. Nem akadályozhatta meg ezt a külföld olcsóbb hala sem, amely csakhamar állandó lett piacainkon, úgyannyira, hogy kereskedelmi forgalmunk statisztikája szerint 12—16,000 métermázsa között változik évi importunk nyersalakban. Hozzávéve ehhez azt a nagymennyiségű tengeri halat, amely feldolgozott állapotban, sajnos, ugyancsak emelkedő irányzatot mutatva, kerül hozzánk a külföldről, szomorúan konstatalom, hogy ma hal dolgában is a külföldnek vagyunk adófizetői.

A multak tanuságát tesznek mellette, hogy nem nagy idő előtt még ezen a téren kereskedelmi forgalmunk mérlege aktív állott s csak tőlünk függ, hogy ismét így legyen. Úgy gondolom, már az importnak kiküszöbölése, illetve a multak szerint exporttá való átalakítása önmagában is biztató czél. Pedig ennél sokkal biztatóbb saját szükségletünknek kellő módon való kielégítése és szükségletünk nagy mértékben való fejleszthetősége.

Köztudomású, hogy a magyar ember szereti a halat s szívesen ad érte pénzt, ha ízlésének megfelelőt kaphat. Am ízlésének csak az egészen friss, még inkább pedig az élő hal felel meg. Annak a magyarázata, hogy miért nem nyúl sem az orosz, sem a román halhoz, noha ezek jóval olcsóbbak a hazaiaknál, épen abban rejlik, hogy ezek a halak jegelten, kedvező esetben is legalább 6—10 napi állás után fogyaszthatók csak. Azért nem kedveli a tengeri halat sem, mert ennek „állott szaga“ van, amint magát kifejezi. Amint segítve lesz azon a bajon, hogy piacainkat a mai, legnagyobb részét jegelt hal helyett lehetőleg friss és élő áruval láthatjuk el, halfogyasztásunk óriási mértékben fog emelkedni.

A haltermelés tekintetében kétségkívül közvizeinknek is nagy szerepe lesz a jövőben, de már távolról sem oly jelentős, mint volt a múltban és aminő lesz

jében Árpád vezér seregeit kiküldvén, az egész földet, mely a Tisza és Bodrog között nagyon, minden lakóival elfoglalá s midőn itt több ideig lakoznak vala s a vezér és övéi a föld termékenységét mindenféle vad feles voltát, a halak bőségét a Tisza és Bodrog vizében látták, az „áldott“ földet a vezér és övéi kimondhatatlanul megszerették s azt kikerekíteni akarván, Szalán vezértől a Sajó vizéig való földet, két kulaes Dunavizet és Alpár homokjáról egy nyaláb füvet kértek; mert tudni akarták, hogy édesebbek-e Alpár homokjának füvei a scythiai és dentmegyeri füveknél s hogy vajjon a Duna vize jobb-e a Tanais vizénél.

A követség átúsztat a Bodrog vizén, ott, hol a Sátorhalomnál (Sátoralja-Ujhely) eredő kis patak torkollik beléje, melyet Ketel vezér itteni veszélyes kalandjáról Ketel-pataknak neveznek el. Szalán a küldönczök kérelmét teljesíti s a 12 fehér ló, 12 teve, 12 kúngyerek, 12 igen okos rúthén lány s 12 arany köntös fejében a Dunából vizet s Alpár homokjáról füvet ad, mivel azután országát eladta; akkori szokás szerint ugyanis földet és vizet szokott kérni a hódító, mely kérelem teljesítése a meghódolás jelképes kifejezésének vétetett.

Erre Árpád vezér és nemesei egy hegyre, melyre Tarcal ért fel legelőszőr (Tarczal hegyére), lovagoltak, honnan igen nagy darab földet lehetett belátni; majd pedig a Takta vize melletti mezőségen (Takta-köz) a jó szerencsájükről nevezett Szerencs hegyéig tábort ütének.

Midőn azután ennyire meggyökeresedtek vala, Borsot, Böngyér fiát erős haddal a lengyelek földje felé küldték. Bors a

Boldva vize mellett várat épít, melyet az ottani nép Borsodnak nevez. Árpád pedig követeket küld Bihar várába Mén Marót (sok feleségű) vezérhez, kórvén tőle, hogy ősapja, Attila király igazából a földet a Szamos vizétől a mai szabolcs- és szatmár megyebeli nyíri határszélig engedje át. Mén Marót a kérelemnek ellene szegülvén, Tas, Szabolcs és Töhötöm indulnak hadba ellene és a Tiszát a *ládi révnél* minden ellentmondás nélkül átúsztatván, a Tisza mentén, a Szamos vize felé kezdenek lovagolni és tábort ütének a mai Szabolcsban s azon helyen a föld minden lakói nekik meghódolának. Innen Szabolcs és Tas a Tisza partján nyomulnak előre hódítani a népeket s elérkezének a Szamos folyó mellé, azon helyre, melyet most Sárvárnak hívnak; majd pedig a Nyír és Tisza közt Tas-Vásárhelyt alapítva, Szatmár váráig jutának; Töhötöm és fia Harka a nyíri részen lovagolva, szintén nagy népséget hódítanak meg. A nyír erdejétől a Homsó-érig (a közép szolnok-, szatmár- és biharvármegyebeli „Ér“) senki ellenük kezét nem emelé. Hallván pedig Árpád vezér övéi szerencsés jártáról, maga is megindul Szerencsről és tábort üt a Sajó mellett a Tiszától a Hernád vizéig.

Töhötöm ekközben magának a maga erejével is hírt, nevet és földet akar vala szerezni és kémlelni kezdi az erdőeldi (Erdenlen) föld mivoltát és látja vala, hogy azon földet is igen jó folyók öntözik, melyeknek fővényéből aranyat szednek s melyek mellett sós-kutakat ásnak, hírt visz erről Árpádnak, ki azután szabadságot ad neki az erdőn túl való menetelre Gyaló vezér ellen harcolni. Erre Töhötöm egy hegyi folyóhoz, Almás vizéhez érkezik (Hidas-Almás mellett még ma is mutatja a nép

a jövőben a tógazdaságoknak. Nevezetesen, ha lehet is rajtok javítani, a régi halbőségüknek visszaállítását remélnünk nem lehet, mert ennek a haladó kultúra állja útját. Nyilvánvaló tehát, hogy halszükségletünket a rendszeres termelést űző halasgazdaságok lesznek hivatva kielégíteni, mint amelyek bármely pillanatban rendelkezhetnek termékeikkel.

Azt mondhatná valaki erre, hogy a tógazdaságok túlságos elszaporodása révén is bekövetkezhet a túltermelés. Az, aki így gondolkozik, számításon kívül hagyott egy igen fontos tényezőt és pedig azt, hogy a tógazdaságok elterjedését nagyon is fékezik ama követelmények, amelyek a vízzel való ellátás szempontjából előtérbe lépnek. Ha minden erre a célra alkalmas talpalatnyi területet felhasználnának is, akkor sem lenne azok kiterjedése akkora, hogy a mezőgazdasági művelés alatt álló területnek csak 1°/_o-át is megközelíthetnék.

Ekkora terület haltermése pedig minden nagysága mellett sincs akkora, hogy belőle a lakosság számarányához viszonyítva egy emberre annyi jutna, mint amennyire rúg ma Németországban egy lélek tényleges fogyasztása!

Röviden szólva, ez az adat azt mutatja, hogy a legáltalánosabb számítás mellett sem bírunk több halat termelni, mint amennyit itthon okvetlenül elfogyaszthatunk!

Teljes joggal vélem tehát ebből azt a következtetést levonni, hogy a termelő halat minden időben jól és biztosan értékesítheti s túltermelés következtében az árak hanyatlásától annál kevésbé kell tartania, mert a lakosság száma természetszerűleg folyton emelkedik, azt az állapotot pedig, hogy az összes arra alkalmas területet halastóvá alakítsák át, soha nem remélhetjük.

Landgraf János.

A salmonida-ivadék táplálása és fölnevelése.

Írta: *Dr. Steuert L.* gazdasági akadémiai tanár.

Fordította: *Muraközy Endre.*

Két évtizeddel ezelőtt általánosan azt hitték, hogy a kipusztított vízfolyások nemes halakkal (Salmonidák) történő benépesítésére elégséges, ha azokba néhány ezer darab szíkcacsokóját vesztett ivadékot helyeznek be újra.

Ezen eljárásnál azonban nem ritkák voltak az igen szomorú eredmények s a drága ivadékként kiadott pénzt igen gyakran minden haszon nélkül nyelte el a víz.

A behelyezett ivadék áldozatul esett az idősebb nemes halaknak és más ragadozóknak, vagy pedig éhen vesztett. A bebocsátási helyeken vagy nem talált az ivadék megfelelő táplálékot, vagy oly gyámoltalanok voltak az apró kis halak, hogy nem tudtak azokra vadászni, ha bővében volt is ott a vízi fauna. Nem volt még meg bennök az életképesség arra, hogy a létérti küzdelmet eredményesen folytassák s elpusztultak.

Mintegy tíz éve tört utat az a nézet, hogy mielőtt nyílt folyásokba vagy tavakba szabadjára bocsátanak az ivadékot, szükséges azt előzőleg táplálni.

Ezen nézet úttörői között egyike volt a legérdemesebbeknek Dr. Schillinger Frigyes, müncheni halászati ügyvivő.

A zsenge ivadék fölnevelése szűk helyen, kétségkívül a legnagyobb nehézségekkel járt. Elkövetkezett az a valóban kellemetlen tapasztalat, hogy a mesterséges táplálékkal történő növelésnél az apró halak igen nagy része tönkrement. Megbetegedtek s végül a televénygombáknak estek áldozatul.

A táplálás módjáról, időpontjáról s az ivadék szükségleteiről a legutóbbi időkig igen sokféle, egészen bizonytalan és gyakran egymásnak ellentmondó nézet uralkodott. Igen sok olyan eset volt, hogy az ivadékot nem sikerült fölnevelni s emiatt igen drágán kellett megfizetni az elpusztulástól menekült fél- vagy egyéves ivadékot. Egész a legutolsó időkig nem sikerült annyi tenyész-

Gyaló sánczait), a két sereg összetalálkozik, csak a folyó fekszik közöttük.

Töhötöm kétfelé osztva seregét, átúsztat a folyón, könnyen esik átkelésük s az oláhok seregei a két oldalról jövő támadás erejével meggyőzötteténak, maga Gyaló is futásnak ered; Töhötöm vitézei azonban merész nyargalvást üldöznek és a Kapos folyónál, mely Gyalu mellett szakad a Szamosba, megölik, népe azután Esküllőnél hűséget esküszik.

Tas és Szaboles is diadalmat nyerve, ezalatt visszafordulának tehát Árpád vezérhez, hódoltatva az egész népet a Szamos folyótól egész a Kőrösig s a Homsó-ér mellett (Érmelléknél) elvonulva Szeghalomig mentek, hol azután át akartak kelni a Kőrösön, hogy Mén Marót ellen harezoljank; ez azonban igen megvetette ott a lábát s ellenük szegült; ők tehát nem sokat vesztegetve, lekerültek a Tuz vizéhez (Berettyó), majd innen a Tiszához és a dorogmai réven (portus Drugma) áthajózáván, köveket küldének Árpádhoz, kik neki az új foglalásról hírt vivének. Árpád ekkor Szalánál újabb követelésekkel lép fel, ki is a dolgok illetén állásától annyira megrémül, hogy földjét Zagya (Zagyva) vizéig eleinknek átengedi. Mikor is azután táborával áthajózik a Sajón a Hernád torkolatánál és tábort üt a Hőjő folyó mellett; majd pedig a Tapoleza vizétől a Sajóig terjedő földet Böngyérnek, Bors atyjának adva, ő maga kiválasztott táborával a Nárágy (Nyárad) vizéhez megy, majd innét is megindulva, az Eger folyóhoz jut s ott kunyhokat készítvén, hosszabb pihenőt tartanak.

Azon halmot, melyen a vezér leveles színe állott, Szin-

halomnak nevezik. Itteni táboruk Ostoros vizétől Poroszló váráig terjedt, majd innen is felkerelkedve elmennek a Zagyva vizéhez s a Tiszáig és a Mátra erdejéig, a Kőröstől és Zagyva vizétől a Szepes erdőig meghódoltattanak minden népeket.

Szoárd, Kadoesa és Huba Pásztónál Árpádtól búcsút vesznek és a Hagony vize mellett ellovagolva, majd ezen is átkelve, a Sajó mellett Balog-hátig, majd pedig a nógrádi részekre a Galga folyóhoz érnek s ismét a Duna mentén levonulva, Verőcze vizén át, az Ipoly vizén túl a Törzsök erdő és a Zsitva (Fluvius Sytna) mellett ütnek táborot.

Látták a szlávok és a csehek, hogy azok, kiket hétmagyarnak neveznek vala, olyan fegyvert hordanak, melyeknek ember ellent nem állhat s hogy hegy nincs oly magas, folyó nincs oly széles, melyen át ne kelnének, igen megfélemlének és hírt adának Zobornak, hogy sok fegyverrel jönne velük a „heteumogerek“ ellen. Ki is erre nagy erővel a Nyitra vizéhez ér és harezot kezdve, Szoárd, Kadoesa és Huba seregének semmikép sem akarja megengedni az átkelést.

A Nyitra épen meg volt áradva, mikor a harez negyedik napján a magyarok serege visszatarthatlan erővel átkel a folyón s elleneire rajta tör; a csehek és szlávok látva a magyarok merészségét és a nyíllövéseknek sem állhatván semmikép ellent, sebes vágatva Nyitra várába menekülnek és mint a némák, elhallgattak. Vezérüket, Zobort, Kadoesa elfogja s a Zobor-hegyen — ott, ahol annyi ellenségük vére omla — felakasztatja; a föld minden népei meghódolának erre előttük egész a Vág és a Morva vizéig.

anyagot produkálni, hogy a nagy kereslet kielégítést talált volna.

A legutóbbi években azonban segítettek valamit ezen a szükségen, miután úgy északi mint déli Németországban nagyszabású oly telepek vannak, melyek évenként igen sok tenyésztőivadékot produkálnak. Jelentősebb ily telepek Németország déli részében a Dr. Schillinger-féle neufahrni telep Freisingnél s a bajor halászegyesületé Sarnbergben; Németország északi részében Jaffé földbirtokosé Sandfortban és az Arens-féle cleysingeni telep a Harz-ban.

Ezek a nagy haltenyésztő-telepeken kívül, melyeknek üzeme csaknem gyári, a forrásokban bővelkedő vidékek gazdaközönsége is foglalkozhatna nemes halak tenyésztésével, részben azért, hogy maguknak legyen tenyészanyaguk közvizeik és tavaik benépesítésére, részben hogy a közeli környékbelieket is elláthassák olyannal. Ily kisebb tenyésztő-telepeknél a külterjes üzem a helyénvaló, mely sokkal kevesebb nehézséggel és kockázattal jár s kevesebb munkát igényel.

A weihenstephani kísérleti tenyészdeben évek óta tanulmányoztam a salmonida-ivadék élettani sajátosságait s azon fáradoztam, hogy a salmonidák extenzív tenyésztésének módszerét megállapítsam, mely azután a gazdának s a kevésbé képzett tenyésztőknek megfelelő volna.

Eddigi megfigyeléseimnek egy részét, mely a kisebb tenyésztőknek érdekes lehet, a következő sorokban átadom a nyilvánosságnak.

I.

Az etetésnek, illetve az élő vízi mikrofauával történő táplálásnak már a szikzacskó tökéletes fölemésztése előtt kell megkezdődni.

Égész a legutóbbi időkig tartotta magát az az általános nézet, hogy a salmonida-ivadék csak akkor kezd táplálkozni, csak akkor vehet föl táplálékot, midőn szikzacskóját már tökéletesen fölemésztette.

Égész 1899 teléig magam is hódoltam e nézetnek, akkor azonban a következő megfigyelést tettem:

A weihenstephani kísérleti tenyészdeben 2 czeleből készült növelőmedenceze van, mindegyikök 4 m.

hosszú és 40 cm. széles. A medenczék egyike a másik fölött van s a víz a felsőből az alsóba folyik.

A felsőt tisztító medenczétől óhajtottam használni, amelyben a vízben levő lebegő anyagok kiválhassanak és leülepedhessenek. Ugyancsak ebbe a felsőbe tömeges mennyiségű cyclopidát szándékoztam betelepíteni, hogy az alsó medenczében levő salmonida-ivadék, amint elérkezik nála a táplálkozási szükség, idejében kapja megfelelő táplálékát a befolyó vízzel.

A cyclopidákat több ízben és százezrenként merettem ki 1899 márczius elején egy Freising melletti mocsárból. Az alsó medenczébe 1899 márczius 3-án 1000 darab pisztráng- és saibling-ivadékot helyeztem be.

A behelyezés napján még mindegyik kis halnak elég tekintélyes szikzacskója volt.

Márczius 4-én megfigyeltem a behelyezett halanyagot. Nem akartam hinni szemeimnek, amidőn azt láttam, hogy a szikzacskós ivadéknak mintegy harmadrésze a folyás felé fordulva, mohón lesett zsákmányra.

Megvizsgálva az alsó medenczébe folyó vizet, úgy találtam, hogy az meglehetősen számmal vitt magával cyclopidákat, körülbelül 100 darabot másodpercenként.

Másnap ismétlődött az előző napi jelenség.

Ekkor egy üvegcsővel kifogtam néhányat a legéletrevalóbb kis halak közül s egyiküket a világosság felé tartottam.

Mindenekelőtt konstatáltam, hogy szikzacskójának még tetemes része megvan. E fölött egy barnás, sárgásan áttetsző foltot lehetett észrevenni. A bél végső része s a végbélnyílás határozottan látszottak, sőt a végbélen még ürülékszálacska is.

A kis halat mikroszkóp alá helyeztem s azt tapasztaltam, hogy a szikzacskóból történő táplálási folyamat még javában folyik. A szikzacskó táplálékmenyiségét még nem fogyasztotta el a kis hal, még táplálkozott abból, mialatt már emésztési szervei is működésbe jöttek, vagyis tulajdonképen kétfelől is táplálkozott.

A táplálék után leső apró halak közül még igen sokat megvizsgáltam s mindegyiknél ugyanazt a megfigyelést tettem. Csak azoknál a példányoknál nem láttam

Látván a dolgok folyását Szalán, ő is igen megfélemltet vala s követeket küldött a görög császárhoz és a bolgár vezérhez, kérvén őket, hogy jöjjenek segítségére a magyarok ellen. Erre a görög császár és bolgár vezér nagy sereget küldének Szalánhoz. A segélycsapatok Tételnél (Titel) találták Szalán táborát, hol érkezésükre igen nagy öröm keletkezett. Árpád vezér a Zagyva vizétől megindul e hirre s a Tetétlen (Teteuetlen) halom mellett elvonulva, a tetétleni sík pusztán a Tiszáig kitölt tábort üt, majd pedig értesülve arról, hogy Szalán vezér Tétel felől dühös szívvvel jön ellene, a Tisza partján lefelé vonulva, Alpár homokjánál velük összeütközik.

Igen erősen kezdének harcolni egymással. Szalán övéit a harcban hanyatlani látja, észrevéve, hogy a görögök és bolgárok közül igen sokan hullanak a magyarok fegyvere alatt, hogy életét megmenthesse, Bolgár-Fehérvárba fut.

A görögök és bolgárok a harc rémületében elfelejtik az utat, melyen jöttek vala s a Tiszát kis folyónak

gondolva, át akarják úszni; oly nagy volt azonban közöttük az ijedség és kapkodás, hogy majd csaknem mindannyian a Tiszába haltak vala. E helyet, hol annyi görög harezos elveszett, aznapságtól fogva „Görögróvnek“ hívják. Árpád hadai Alpártól Körtvély-tó vidékére vonultak s harmincz négy napig tanács-

kozva, megállapíták az új haza törvényeit s azon helyet, hol mindezeket elrendezék, Szernek (Pusztaszer) nevezték el. Távozás előtt a vezér ezen helyet a Tiszától a Bócsa mocsárig Óndnak, Ete atyjának adta. Néhány év múlva — mond a krónikás — Ete, Ónd fia összegyűjtvén a szlávságot, Alpár vára a Böldi-rév (portus Bouldu) között igen erős földvárat építtetett, melyet a szlávok saját nyelvükön Csurongrád (Surungrad), azaz fekete-várnak kereszteltek el.

Árpád vezérei és nemesei Szerből kiindulva Titelig, majd pedig a szalankameni (Zotonkamen) révhez érkezének s az egész Tisza és Duna alján lakó népet igájuk alá hajtva, a bodrogi részekre jutottak és a Vajas folyó mellett ütöttek tábort.

(Vége következik.)

a belekben semmit és nem találtam ürülékszálát, amelyek sötét sarkokban, vagy más bűvőhelyeken csöndesen meghúzódva tartózkodtak; körülbelül 12 napig tartott, míg a mindjárt első alkalommal táplálkozni kezdő halak a szikzacskót tökéletesen fölemésztették.

A megfigyeléseknél teljesen kizártam tartom a csaldást. A valóban megtörtént emésztést legelső sorban a végbélnyíláson függő ürülékszálak bizonyítják.

Megfigyeléseimet 1899/1900 telén még egyszer ellenőriztem. Télen és pedig 1900 február 15-én 1920 darab saibling-ivadékokat bocsátottam be a már ismert alsó medenczébe. A felső medenczébe ismét táplálékot helyeztem, melynek a vízzel együtt az alsó medenczébe kellett jutni.

Táplálékul csupán cyclopidákat adhattam, melyeket egy Freising melletti befagyott tóból kellett meríttetnem.

A télies időjárás daczára millió számra lehetett azokat fogni fáradság nélkül is. A mocsarat mintegy 5—10 centiméter vastag jégpánczél borította, melyet a krusztaczeákra történő vadászattal előtt mindig be kellett törni. Ezen táptálalási módszer mellett azonban nemsokára azt a tapasztalatot tettem, hogy az élő tápláléknak csupán kis részét fogyasztották a halak. Az apró kis krusztaczeák ugyanis igen gyorsan tovatűntek a vízfolyással, csak a legbátrabb apró halak fogtak el közülök valamelyes számmal. Egy óra lefolyása alatt már nem jött táplálék a felső medenczéből s a krusztaczeák mind tovatűntek. Ezt a kellemetlen körülményt úgy háritottam el, hogy a vízfolyásnál finom szemű hálót alkalmaztam, mely azután a menekülő cyclopidákat ismét megfogta.

A hálót időszakonként a felső medenczébe kiűritették. Még jobb eredménynel sikerült az apró távozó krusztaczeák újból befogása, amidőn egy hőlgmotorral hajtott szivattyút állítottam fel. A motor $\frac{1}{40}$ -ed lőerejű volt. Ezzel a készülékkel, mely körülbelül 5—6 milliméter átmérőjű folytonos vizsugárt emelt, a menekülő mikrofaunát vissza tudtam vinni a felfogó hálóból az ivadékhoz.

Igy már az utolsó darabig elfogytak a tápláló apró állatok s tökéletesen elegendő volt, ha csak minden harmadik vagy negyedik nap hozattam a mocsárból újabb mennyiséget.

A saiblingok pompásan fejlődtek ezen a táplálékon s április 9-én, amidőn egy nagyobb medenczébe helyeztem át őket, már 4 cm. hosszúak voltak. Egészségük kifogástalan volt s az úszókon levő foltjaik rendkívül élénk színekben csillogtak.

A sebespisztráנגgal végrehajtott kísérlet hasonlóképen kedvező eredménnyel járt. Mindössze az tűnt fel, hogy a sebespisztráנג valamivel később veti magát az élő táplálék után, de mégis a szikzacskó teljes fölémésztése előtt.

A szivárvány-pisztráנג ellenben még hamarabb keresi és emésztí meg az eleven táplálékot, mint a saibling. Azon időszak alatt, míg az apró halak a vízi faunával történő tápláláshoz hozzászoktak, belegyakorlódtak annak elfogyasztásába, rendkívül csekély számmal pusztultak el közülök, ami az én korábbi tapasztalataimmal határozott ellentétben áll.

Ami az én tapasztalataimat illeti, azok tulajdonképen nem újak. Így például Jaffé Németország egyik legelső haltenyésztője közölte velem, hogy ő ugyanezeket a tapasztalatokat észlelte a saiblingoknál.

Egy angol tenyésztő, Maitland, már állítólag 1878-ban tett ilyféle észleleteket a sebespisztráנגnál. Ezeket az adatokat azonban a legtöbb haltenyésztő kétségbe vonta. Ez hitetlenek magatartását az alább elmondandó okra lehet visszavezetni.

A szikzacskós ivadékot csaknem kivétel nélkül olyan edényekben tartják, amelyekbe a tápláló víz egyenesen a forrásból folyik, mely rendszerint igen szegény cyclopidákban. Ha a patakából vezetnék a vizet az ivadékhoz, kétségkívül jutna azzal nagyobb mennyiségű víziállatocsa is a tartóedénybe. Feketére festett edényekben

igen bajos meglátni ezeket az apró állatokat s ehhez még az is hozzájárul, hogy ha szerét tehetik, gyorsan kimenekülnek azokból. Ha azonban a tenyésztők február és márczius hónapban talajvízzel táplált tavakból összegyűjtetnék és a haltartó-edényekbe bocsátatnák az ilyfajta zsákmányt, ugyanazokat a megfigyeléseket tennék, amelyeket én is tettem.

Itt azonban újból szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy nagyobb eredményre csak úgy lehet számítani, ha a halak tartóedényéből kimenekült apró víziállatkák az edényen kívül felfogatnak s állandóan visszavezettetnek az ivadékhoz, amint az nálam történt a hőlggép segítségével.

Ez a korai, a szikzacskóból folyó táplálkozás mellett apró víziállatokkal történő táplálás rendkívül kedvező eredménnyel jár, miután az átmenet a gyomorból és belekől történő tápláláshoz nem hirtelen, de lassan, magától fejlődő.

(Vége következik.)

A fonó-horgászat.

A „Halászat“ számára írta: *Egy öreg horgász.*

A horgászatról írt és e lapok mult évi 20—23. számaiban megjelent cikkemben, mint egyik különleges horgászati módról, a fonó-horgászatról is megemlékeztem, röviden vázolván annak mibenállását.

Ez alkalommal bővebben szándékozom a halfogás módjáról szólni. Talán találkozik a szives olvasó közt, ki alkalmas hely birtokában kedvet kap e sport üzésére. Mondhatom, nem bánja meg.

A fonó-horgászat úgy természetes, mint mesterséges csalival történhet és azon alapul, hogy a csalinak a víz ellenében való húzásával keletkező sebes forgása oly fényreflexet idéz elő, amely a prédára leső, vagy rablókalandon levő ragadozó halat a kapásra ingerli.

A fonó-horgászatnak műcsalival, u. n. fémfonóval való gyakorlása állítólag már nagyon régi, mert tavak és kiszáradt folyómedrekben oly kanalas forgókat (Löffelspinner) találtak, amelyeket a középkorból származóknak nyilvánítottak.

Németországban pedig most is dívik még egy fémforgó, mely czinmből készült utánzata a halnak, „Kozák“ nevet visel s állítólag az I. Napoleont kergető kozákok alkalmazták ott első ízben.

Bizonyos azonban, hogy a fémforgóval horgászat csak újabb időben nyert nagyobb lendületet. A régebben használt forgók több-kevesebb mértékben sikerült halutánzatok voltak, míg újabb időben ettől eltérve, a fősúlyt arra helyezik, hogy a esali mentől egyenletesebben és mentől sebesebben forogjon tengelye körül, ennek révén szórva azt a sziporkázó fényt, amely állítólag a ragadozó halra ellenállhatlan és azt kapásra készíti.

A fémfonóval való horgászat ép oly érdekes és vonzó, mint a műlégygyeli horgászat, mivel a siker főképen a horgász ügyességétől függ és gyakorlat által fokozható. Emiatt a németek ennek jósolják a jövőt. Én megvallom, erős szeczeszsiót látok benne.

Vegyük már most sorra kellékeit.

A *horogbot* mindenekelőtt legyen könnyű, nem túl hosszú, legfeljebb 3—3¼ méter; zsinórvezető karikái jó öblösek legyenek, kivált a bot végén kívánatos a tágas karika, mely kissé lefelé legyen hajlítva; nélkülözhetlen a zsinórkerék is, amelyre nézve fontos, hogy elég nagy és könnyen forgó legyen. Különösen jók az úgynevezett nottingham-kerekek.

A zsinórkerék könnyű és sebesen forgathatóságát az teszi szükségessé, hogy a horogvetésnél akadálytalanul ereszsze a zsinogot.

A horogin legyen erős, de ne túlvastag; mindenkor azonban hajlékony legyen, mert így símul a kerékre és fut könnyen, amikor ez szükségessé válik.

Ez okból legjobb az impregnátlan nyers selyem-zsinór.

A zsinórnak legalább is 30—40 méter hosszúnak kell lenni, hogy nagyobb hal megfogódása esetén ennek kifárasztására elegendőt engedhessünk.

A zsinór vastagsága a remélhető zsákmány nagyságához alkalmazkodik. Rendesen a horgászati kellékek árjegyzékében a vastagság számokkal van jelezve. Eme számozást véve alapul, fonó-horoghoz a 4-es számút ajánlhatom.

Buktatóra (úszó-pára) nincsen szükség, annál inkább elengedhetetlen azonban az, hogy a horogin és fonó-horog patonya közé nyers selyemből vagy húrból, vagy pedig galvanizált rézsodronyból készült, mindkét végén hurokkal és 2—3 forgóval (Wirbel) felszerelt külön előrészt iktassunk. Ennek egyik hurkja a horogbot zsinórára, a másik pedig a fonókészülék patonyára lesz erősítve avégből, hogy a fonó forgását lehetőleg elősegítse; abban az esetben pedig, ha nehéz hal akadt a horogra, ez a kifárasztás alatt a horogint össze ne pödörhesse, mert ezáltal könnyen szakadna.

A fonó-horgászat mint már említve volt, vagy természetes, vagy műcsalival — u. n. fémfonóval — történik.

Természetes csali gyanánt csak kis hal alkalmazható.

A fonóhorog legegyszerűbb, nézetem szerint legcélszerűbb kivételében rézhúr-patonyra erősített 2 vagy 3 darab hármashorogból (Triangel) áll, amely horogok egyike (a legfelső) toható, azért, hogy a csalihal nagyságához mérten legyen állítható.

A csali feltűzése a következőképp történik: A legfelső horog egyik ágát a kis hal ajkán vagy szemén keresztül szúrják, majd ívalakban meggörbítve, a második hármashorog egyik ágát a farkánál szúrják át. A hal tehát ívalakban áll a horgon, amiért ha víz ellen húzzák, szépen forog, műnyelven szólva: a csali „fon”.

Megjegyzem itt, hogy a csali a felhalazás előtt okvetlenül megöleendő, mert különben kínjai miatt nem igen lehetne szándékolt ívalakú helyzetben megtartani, vagyis nem volna elegendően.

A horogok ugyancsak nyers selyem, rézhúr, avagy galvanizált sodronyból 8—20 cm. hosszú patonyra vannak erősítve, amelynek másik végén egy hurok vagy fogó van, hogy annak segítségével a fentebb érintett előrészen, illetve a horoginhez legyen erősíthető.

A fémfonó, melyre nem jön csali, szinte patonyon van és ugyancsak ennek segítségével van a forgókkal el látott előrészebe erősítve.

Úgy a fémfonó, mint fonóhorogkészség redszereinek száma légió; azt mondhatom, alig van nevesebb német vagy angol horgász, akinek nevérol egy ilyen rendszer elnevezve ne volna, de ennek daczára folyton újabb és újabb formák kerülnek forgalomba. Ennek megfelelően a fonóhorog felhalazása különféleképp történik a horog alkata szerint.

A fődolog azonban mindig az, hogy a kis hal ívalakban meghajlítva legyen rögzítve, mert csak így fog fenni.

Igen hosszadalmas lenne és e kis czikk keretét túl lépné, ha a használatban levő fonóhorogok és fémfonókat csak nagyjából is elsorolnám.

A szíves olvasó, ha rászánja magát erre az újmódi horgászatra, a horogkészlet-kereskedők árjegyzékeiben bőven válogathat bennük.

Hazai kereskedőinknél még kevés a választék, mivel úgy látszik, e fajta horogok iránt nem valami nagy a kereslet, ellenben a németeknél igen nagy. Tapasztalatom szerint legbővebb Stork Hermánál Münchenben (Residenzstrasse 15), hol efajta fonóhorogok és fémfonók igen finom kivitelben nem is igen drágán kaphatók. Egy fonóhorog ára $\frac{1}{2}$ —1 kor., a fémfonó pedig 36 fill. és 4 kor.

közt váltakozik. Árjegyzéke a horgászat minden legcsekélyebb kellékére kiterjed és azt kívánatra 1:4 kor. költség megtérítése ellenében bárkinek megküldi, sőt ennek árát is engedi annak, aki valamit rendel.

A fonó-horgászat gyakorlása.

Miután ennél a horgászatnál a csali mindig a víz ellen lesz húzva, ennél fogva fontos, hogy a horgot lehetőleg messze vessük. Ha hihetünk a német szakíróknak, 45 méterre is lehet a horgot dobni, de azt hiszem, ez már végső határa a dobásnak és csakis hosszas, éveken át folytatott gyakorlat alapján érhető el. Elég, ha 20—25 méterre vetjük el a horgot, ami szintén nem könnyű dolog.

A horgot kétféleképpen lehet dobni és pedig vagy közvetlen a zsinórkerék, vagy pedig közvetve a zsinórvezető gyűrűk segítségével.

A zsinórkerékkel való dobálásnál elengedhetlen, hogy a kerék jó nagy és igen könnyű járású legyen, azonkívül, hogy kéznél legyen, tehát körülbelül 30—35 centiméterre álljon a bot alsó vége felett. Fontos az is, hogy maga a horogkészség, illetve fémfonó jó súlyos legyen, mert e súly hozza majd a zsinórkerék mozgásba.

Midőn tehát szép csendesen és óvatosan elértünk a kiszemelt horgászó helyre, a horogint $\frac{1}{2}$ —2 méterre, azaz a horogbot $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ hosszúságáig felcsavarjuk. Már most a horogbotot a jobbkézszel a zsinórkerék alatt, a balkézszel pedig a kerék felett, a zsinórt a bothoz szorítva tartjuk és úgy lendítjük, hogy amikor elengedjük a balkézszel tartott horogint, a horog az előre kiszemelt helyre lehetőleg felülről alá való hullással repüljön. Természetesen a dobás közben a horogin leperog a zsinórkerékről.

Midőn a horog vizet ért, a bot megfelelő állításával úgy intézzük a dolgot, hogy a fonó körülbelül $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ méterre merüljön, midőn is szép csendesen kezdjük az int fel-fágni, miáltal horgunk forogni, *fonni* kezd.

(Vége következik.)

TÁRSULATOK.

A soroksári dunaági halászati társulat 1901. évi december hó 28-án Ráczkevény rendes évi közgyűlését tartotta Grassl Hugó alelnök igazgató vezetésével. Elnök mindenekelőtt bejelenté, hogy Szilágyi Lajos, a társulatnak fennállása óta volt lelkes elnöke elhalt. A közgyűlés mély részvétellel veszi tudomásul szeretett elnökének elhunytát és őszinte ragaszkodásának jeléül emlékéket jegyzőkönyvbe iktatja. A társulat elmúlt évi működéséről jelenti az elnök, hogy az üzemszabta tilalmak az egész vonalon a legszigorúban végrehajtottak és ellenőriztettek; halászati kihágások miatt a csendőrség részéről több feljelentés történt, melynek alapján panaszoltak részben már megbüntették, részben pedig az eljárás ellenük még folyamatban van. Bejelenté, hogy az elmúlt esztendő folyamán a társulat képviselőiben részt vett a petroliumgyár ellen évek hosszú sora óta húzódo vízrendőri kihágási ügyben megtartott helyszíni tárgyaláson. Sajnálattal hozza a közgyűlés tudomására, hogy a megtartott tárgyalásból kifolyólag hozott elsőfokú ítélet alapján a panaszolt petroliumgyár felmentett a vád és következményei alól, ami ellen azonban a társulat nevében felebbezett. Bejelenté továbbá, hogy a földmívelési kormány az elmúlt esztendőben is 1.000.000 fogassüllő-ikra és 3000 darab tenyészrak adományozásával támogatta a társulatot. Jelenti továbbá, hogy az országos halászati felügyelő által megejtett szemlén az u. n. szigetbecsei holtágot olyannak találta, mely az anyafolyó szakaszonként való benépesítésére célszerűen lesz felhasználható. E célból a felügyelőség a berendezéshez szükséges terveket elkészítette, minek alapján a munkálatok végrehajtásához szükséges összeget a földmívelésügyi ministertől a társulat részére segélyképpen kérelmezte. Végül felhatalmazást kér a tagsági járulékkal hátralékban levő tagok perlésére. A számvizsgáló-bizottság jelentése szerint a bevétel 114:64 kor., a kiadás 70:61 kor. volt. A tagok évi járulékát katasztrális holdanként 4 fillérben állapította meg. — Végre a közgyűlés a társulat elnökéül Grassl Hugót, alelnökké Illés Józsefet és igazgatóvá Pataky Gézát egyhangulag megválasztotta. k.

A bény-garamtoroki halászati társulat január hó 4-én tartotta közgyűlését Esztergomban. Geiger Ferenc elnök bemutatta a

földmívelésügyi magy. kir. ministerium által jóváhagyott üzemet. Ennek kapcsán a közgyűlés elhatározta, hogy a halászat védelme és üzemetvben megállapított általános tilalom betartásának érdekében a legmesszebb menő intézkedéseket teszi meg, nevezetesen arról külön is értesíti a községi előjáróságokat, a csendőrséget és a közigazgatási hatóságot. A jövő évi költségek fedezésére a tagok évi járulakát 6 fillérben állapítja meg. Az elnök megbízott azzal, hogy a helyszínén tanulmányozza az oroszok czukorgyárnak a szennyvíz tisztítása körüli eljárását és amennyiben akár az engedélyokiratszerű kötelezettségek meg nem tartását, akár pedig azoknak elégtelenségét látná, sürgősen tegyen panaszt az illetékes hatóságnál és kérje a vízrendőri eljárás megindítását, illetve az engedélyokirat módosítását. Végre az országos halászati felügyelőséget felkéri arra, hogy a társulat kötelékébe tartozó vízterületet megtekintse és jelölje ki ama helyeket, melyek mint kíméleti terék a halállomány emelésére és a halászat fejlesztésére alkalmasak.

A halatoni halászati társulat választmánya gróf Széchenyi Imre előülésével f. hó 6-án Siófokon ülésezett. A tanácskozás legfőbb tárgyát a bérlőtársaságnak az a kérelme képezte, hogy engedjék meg ennek a halállomány felújítása érdekében a bérelti szerződés szerint az évenként kibocsátandó éves pontyivadékokat 2 éves, tehát sokkal fejlettebb, de megfelelően redukált számú ivadékkal helyettesíteni. Beható vita után, noha a kérelem támogatására felhozott indokokat nem mindenben találták elfogadhatónak, abban történt megállapodás, hogy a választmány a részvénytársulat anyagi ügyeit tekintve, kész a közgyűlésnek javaslatba hozni, miszerint addig, amíg csak 1 millió apró ivadék kieresztésének kötelezettsége terheli a bérlőtársaságot, ezeket 75 m.-mázsa olyan két éves gyorsnövésű és kifogástalan minőségű pontyivadékkal helyettesítse, amelyekből 200 darab nyom 100 kgrót. Követeli ellenben, hogy annál nagyobb súlyt helyezzen a bérlőtársulat a süllőállomány mesterséges szaporítására, mivéből saját kezelésben olyan fiasító-telepet tartozik felállítani és üzembe helyezni, amelyben legalább 50 millió megtermékenyített süllőikra termelhető, a természetes szaporodás előmozdítására pedig köteles lenne a társulat évenként 2 hónapi általános tilalmat tartani.

fs.

VEGYESEK.

Halászati mozgalmak. Kiküldetések. Darányi földmívelésügyi minister a közel jövőben megnyitandó szentpétervári nemzetközi halászati kiállítás tanulmányozására *Landgraf János* műszaki tanácsost küldte ki, megbízván őt azzal is, hogy a kiállítással kapcsolatosan megtartandó halászati kongresszuson, valamint a nemzetközi juryben a magyar kormányt képviselje.

Dr. Rácz Istvánt, a budapesti m. kir. állatorvosi főiskola tanárát pedig azzal bízta meg, hogy a Münchenben és Trachenbergben fennálló halbiológiai kísérleti állomások működését és berendezését tanulmányozza. A minister ugyanis hasonló kísérleti állomás felállítását tervezi, hogy annak munkásságával ne csak a halak élettana és patológiája körül mutatkozó számos homályos kérdés felderítését mozdítsa elő, de még inkább, hogy az intenzív tenyésztéssel mind veszélyesebbé válható halbetegségek gyógyításának elhárítása tekintetében gyakorlati útmutatásokat nyújthasson. Olvasóink bizonyára örömmel vesznék tudomást a haltenyésztés jövője szempontjából igen nagy horderejű ezen kormányzati intézkedésről, amely eléggé mutatja a minister előrelátó gondosságát és haladásának ezéltudatos irányát. Rácz tanár, akit lapunk t. olvasóközönsége dolgozatai révén már régen ismer, kétségkívül a legalkalmasabb egyéniség ezen új intézmény megvalósítására, mert eddig is sokat foglalkozott ama parányi állatkák és szervezetek tanulmányozásával, amelyek a halak betegségének előidézésében a legfőbb szerepet viszik. Ezen a téren való tudása és jártassága, párosulva a gyűjtendő tapasztalatokkal, kellő biztositókat nyújt arra, hogy a czéلبavett telep hazai viszonyainknak mindenben megfelelően lesz megalkotva.

Tenyézpontyok szétosztása. A földmívelésügyi minister felhatalmazta az orsz. halászati felügyelőséget arra, hogy lehetőleg hazai telepekről 40 pár anyapontyot vásároljon s azokat a folyamok mentén újonnan létesített fiasító-telepek, úgyszintén a netán folyamodók között díjtalanul szétoszthassa. Ezzel főleg a kövizek halanyagának nemesítését kívánják előmozdítani s egyelőre csak kísérletszámba megy, amelynek nagyobb arányú folytatása a szerzendő tapasztalatoktól függ.

Berlin halfogyasztása. Az Allg. Fisch. Ztg. szerint a legutóbbi év folyamán Berlinben elfogyasztott élőhalakat 50,000 mázsára becsülik ahhoz értők. Nevezetesen 19,000 m. csukát, 8000 m. pontyot, 7000 m. ángolnát, 6500 m. czompót, 3500 m. keszeget és csupán 250 m. süllőt. Jegelt halat felhasználtak pedig 86,500 m. és pedig 46,000 m. tengeri halat, 24,500 m. orosz süllőt és 16,000 m. különböző édesvízi halat, amelyek között főleg a sügér örvendett kiváló keresletnek. Jobbfajta tengeri halból a felhozatal nem volt kielégítő. A keleti tengeri lazacok ára jelentékenyen emelkedett és az Amerikából eredő jegelt lazacokkal nem volt elegendően pótolható. Rajnai és visztulai lazacok ára annyira felszökött, hogy a jobbmóduak részére is hozzáférhetlenné vált.

Galóczák patakokban. Mult év végén Bajorországban Sandau mellett a Lech patakban, egy tanyában két hatalmas galóczát fogtak, amelyek közül az egyik 25, a másik 40 fontot (2 font = 1 kgr.) nyomott. Mivel az illető halászok aznap hiába fáradoztak tulajdonképeni czéلبuk érdekében: a pérhal fogásban, az említett két hatalmas ragadozó képében megkerült oka a különben nagyon szép pérhalállomány gyors megfogyatkozásának.

Nemzetközi halászati kiállítás Szent-Péterváron. — Mint egy szaklapban olvassuk, a kiállítók oly nagy számban jelentkeznek, hogy a czéلبavett kiállítási terület megnagyobbítása vált szükségessé. Hogy a kiállítást minél több emberre nézve tegyék hasznossá és tanulságossá, a halászat, a haltenyésztés, akváriumok, tudományos, sport- és iparszerű halászati kérdések köréből népszerű előadások tartását tervezik. — Közép- és alsóiskolák tanulói a kiállítást díjtalanul látogathatják. Az erdészeti tanintézetek diáksága közül azok, akik mint vezetők és magyarázók akarnak szerepelni, szintén szabad bemenetelt nyernek. Finnország szénátusa 3000, a Norvég storthing 500, az asztrachani bizottság 3000, a földművelésügyi ministerium 500 rubel, egyes magánosok szintén jelentékeny összegeket folyósítottak a kiállítás céljaira. Nagy küldeményeket várnak Kubából és az Ural mentéről, amelyek kiválóan tanulságosak lesznek. A norvég csoport 300 m² kiterjedésű területen épül s a nem oroszoknak is tanulságossá teszik annyiban, hogy német nyelven írt külön katalógust is adnak ki róla. Általában nagy súlyt helyeznek a kiállítást magyarázó katalógusra, amelyet Kuszuzov I. D. írt s amely 15—20,000 példányszámban jelenik meg a kiállítás megnyitásának napján, január 28-án.

fs.

A dunai halászat Bajorországban. A bajorországi dunai halászati jog-tulajdonosok nagyban panaszkodnak a folyamszabályozásra, mely a halászok megélhetését veszélyezteti. Kérvényt szándékoznak benyújtani az országgyűléshez, valamely irányú támogatást várva attól. A kérvény tartalmának megbeszélése során fölmerült az a kérdés, nem kaphatnák-e meg ők méltányos, mérsékelt váltságdíjért a szabályozás révén nyert földterületeket, amelyekhez legalább is annyi jogot, mint mások, a halászok is támaszthatnak. Az illetékes minister azonban jó eleve kijelentette, hogy a vízhasználati törvények világos határozatai miatt lehetetlen a segítségnek ez az alakja. A halászok azonban reménykednek, mert a hivatkozott törvény már több tekintetben elavult s így sürgős átdolgozásra szorul.

Lazac-halászat az Elbán. Érdekes felolvasást tartott erről a tárgyról a „Hamburgi halászati egyesület“ tanácsgyűlésén Breckvoldt J. társulati tag. Amint a felolvasó mondja, ez előtt 200 évvel is ugyanoly módon folyt a lazac-halászat mint most, t. i. hűzőhálókkal. Összehasonlításképp felemlíti a felolvasó, hogy azért a folyamterületért, amiért ma 1290 márka évi haszonbért fizetnek, 1678-tól 1866-ig 30 és 60 tallér közt változó bért fizettek. A rendelkezésére álló pontos adatok alapján kimutatja a szerző, hogy régebbi időben sem fogtak több lazacot az Elbából, mint most, vagyis sem a gőzhajók, sem a folyamszabályozások miatt nincs ok a kétségbeesésre, csak cselekedni kell, mert ezt az eredményt az évente a mellékfolyókba helyezni szokott fiatal lazacivadéknak lehet betudni.

